

ה מ א ס ף

לחדש אדר תקמ"ד

א

שירים

שיר חדרו ר' שלמה בן גבירול על משה הכילי אשר ומנו
לסעודת פורים וככלות היין לפניו לקח בידו גביע
מלא מים, וישא משלו ויאמר .

ככלות ייני, תדר עיני, פלגי מים .

(שבעים *) המה תגבורים, ויבחרום תשעים **
שירים .

שבתו שירים, כי פה שרים, מלא
מים, מלא מים .

ככלות וכו'

לחם לא יכל איך ישעם, או איך לחך מאכל
ינעם .

עת בגביעים לפני העם, תן מים יתן
מים .

ככלות ו (8)

(*) יין בגמטרי"א שבעים . (**) מים בגמטרי"א תשעים .

ככלורת וכו'

מי ים סוף בן עמרם היבש, ויאורי מצרים
הבאיש,
אכן כי זה משה האיש, יזל מים, יזל
מים.

ככלורת וכו'

הנני ריע לצפרדע, עמו אצק ואשוע,
כי במוהו פי יודע, שיר המים, שיר
המים.

ככלורת וכו'

קויר יהיה לפני מותו, כבני רכב יהיה דתו,
יהיו בנני ובני ביתו, שואבי מים, שואבי
מים.

✱ ✱ ✱

משל נעתק מלשון אשכנז.

איש זקן בא בימים,
ישר והולך בתמים
יצא יצא לפעלו עדי ערב,
לא הלאוהו השמש והשקב,
בירו מחרשו ואתו,
לפתח ולשדר אדמתו,

וישא

וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַהֲנֵה תַּחַת רֹתֶם יוֹשֶׁבֶת בְּצִילוֹ ,
 תִּמְנֶנָּה אֱלֹהִית וְהִיא פּוֹנֶה לְמוּלּוֹ .
 וַיִּתְחַלְחַל , וַתִּגַּשׁ וַתֹּאמֶר : אֵל תִּירָא מִמֶּנִּי ,
 יְהִי אֲדָנִי עִמָּךְ , וְאֲנִי שְׁלֹמָה בֶּן דָּוִד אֲנִי ,
 וְאַתָּה מֶה אַתָּה עוֹשֶׂה , וּמָה לָּךְ פֶּה ?
 וַיֵּזֶן וַיֹּאמֶר : וְאַם שְׁלֹמָה אַתָּה מְדוּעַ שָׂאֵלָתָּ
 כֹּה ?

חֵלָא אַתָּה בְּנֵעוּרִי אֵל הַנְּמָלָה שִׁלַּחְתָּנִי ,
 רָאִיתִי מַעֲשֵׂיָהּ וְלַעֲבוֹד עֲבוּדָה אֶלְפָתָנִי ,
 לְאֹגוֹר לַחֲמִי וְלִשְׁמֹר תְּנוּבָתִי ,
 וְעוֹד אֲנִי עוֹשֶׂה אֶת אֲשֶׁר לְמִדָּה אוֹתִי .
 וַתַּעַן : לֹא כִלִּיתָ לְהִבִּין מַעֲשֵׂיָהּ ,
 שׁוּב עוֹד אֵלֶיךָ וְרֵאֵה דְרָכֶיךָ ,
 וְחִבֵּם לִשְׁבוּת וְלִנְיֻם בַּחוּרָךְ יָמֶיךָ ,
 וְלִאֲכֹל עֵמֶל יָמֵי בַּחוּרֹתֶיךָ .

יוסף בן אלעזר .

מהרא"ב על רוע מזלו .

אֵלּוֹ לְפִי אֲדִי דְמַעֵי יוֹזְלוֹן
 לֹא דְרָבָה רָגַל אֲנוֹשׁ יִבְשָׁרָה :
 אֵךְ לֹא לְמִי נַח לְבַר כָּרַת בְּרִית ,
 כִּי גַם לְדְמַעֵי נְרָאָתָה תִּקְשָׁרָה .

שיר על הלילה *

על

נושכני בלילה בנפול תרמה עלי אנשים, כל רמש ישקני
 וחייו יער נאספו במגורם וקול הצפור לא ישמע, אז יגלד
 אזני למוסר כאין מפריש, כי בריחי האות הדמיונות כנדין, וכחם סס
 חמו מרוב החלואות אשר הקיפוני יומם; אמרתי אור כזה יוטם, לרו
 אשו השקט לא אוכל, לקף דגלי לא אמנא מכות, מחמרת צנ
 הפארתו כפשי עלי נשכחה הלא שובה נמנו הלילה, שחורה היא
 ונאורה, נה אדרוש על הלקי נכבדה לשלם אח כשיי כי לא להכנ
 שלחתי הכח כי אם למחית רוחי, לחור לה מקום מנוחה בעורי בחייב
 חייתי, לעלות בנקל אחרי הפרדה מגות אל מקום החנוחה אש
 הכינותי לשבחה. לכן נשק השקי שירתי, ועליה אשים דבורתי

1

היום

הולך סוער בסאון רעש את כפשי,
 גלי היגיעה ישטפו עברו על ראשי.
 ולבני יגון עלי מעצבון ואכזה
 ידי הלעים (כי המלאכה היתה דים)
 ינועו כאשר יכוד הקנה כמים,
 כפשי עלי תשתותח, כי ערגה למנוחה.

2

הוחילי

כמעט דגע רוחי! דומי לשמוע,
 עד עת כי ינטו כללי ערב לשקוע,
 כוכבי נשף יביהן אור באישון לילה,
 אז כמדול מעשות, נשקוט שלו, כש שזנ
 חפשי מעבודה, נתערה כאורח רענן,
 לא ישמע עוד קול כוגש, נאקה ויללה.

3

השמש

נטה, וילט באדרת אורו,
 חשכת העלטה כסה שמים מזוהרו,

שפעת

*)

השיר הזה שלוח אלינו עם האגרת הדפוסה בדף הקודם,
 ומחברו הלך בעקבות המסורדים הכוזבים במשקל,
 ומחלפים הנקודות לעשות שיר שקול, לא כן עמנו
 היום, את נפשנו לאסוף שירים במלצות ורחבי העשתונות
 לכן עזבנו את המשקל והדפסנוהו בלי נקוד.

דגני המאקסיס

סבני
אז
עד
סבני

האכפי

שור
לך
כך
רמז

חשך

כח
תכל
אדם
אז
קטן
לכל

רוני

גאה
על
חם
לכס
לשו

כי כלל

בק
אך
לא
כי
נש

שפעת כוכבים הכריקו מבין החשכה ;
 אן רוחי ומוזימותי כעת תשוטטנה ;
 עד, מתי תחת סבל התלאה תזרחנה ?
 שוכנה ! עוד מעט ונסו יגון ואכזה .

4

האספו מורשי לבי , וסעוטי רעיוני !
 הסירו מסך סבלות הטח מראות עיני ,
 עורו ! עורו ! דברו שיר על חמדת הלילה ;
 לך אשר בשביה , כי אך את רחמתיני ,
 כך אמאא מרגוע , כופש אל כפשי תתני ,
 רפאות כל דבאי רוח , מוצר כל מחלה .

5

חשך כסה ארץ , וערפל הרקיע .
 תבל את כל אאלויה יחד תרגיע ,
 אדם ובהמה חיה ועוף השמים
 אז תראה שבתותיה , ותשבות המלאכה .
 קטן עם גדול ילפתו ארמות הרוחה ;
 ליל חשאי כך ! אך את תתן לעמל חיים .

6

רוזני ארץ ! הקשיבו למוסר מלתי !
 גאה עם גאון השפילו ! שמעו לעצתי !
 על מה , עד מה , איפוא לכבודכם תתימרו ?
 אם כצע רקמתים או מלבושי שני .
 לככם יהיר , תחת מחגורת שק לעני ?
 לשוא תרהבו וכבוא השמש תחפרו .

7

כי כליל יועם זהב , ישגא בתם וזהרו ,
 בקטן כגדול אז חשך משחור תוארו .
 אך חכמת אדם תאיר פניו , במחשכים
 לה לילה כיום יאיר , לאור באור החיים .
 כי און מלין תבחן , אך לא העינים .
 ובחיקה , ערב ובוקר שמים וזים .

רמז ופילוס
 או יגור
 ובחש סג
 ויסס , לוח
 מהמדה צני
 שחורה הוא
 כי לא להגם
 יגדרי כחיים
 ונחמה אשר
 יס דמותי

שפעת

הקודם,
 במשקל,
 כן עמו
 עשתות

המים

8

קומי

אורי! את תפארת אדם וגאונו,
הנוגה משולי המעיל, מהדרת קונו,
הורני את דרכך, הנחני מעגל דרך,
העליני מניח הפתיות, אל ראש הפסגה,
אולי אצין בשביב ממוקור מדעך, אש כוונה,
בי בלעדך אלך חושך במשוכת חדק.

9

פחמי

שערך רעיתי! הראיני מוראך,
הדריכיני בנתיבך, לבוא במעונך,
אז ארחיב צעדי, לרון בית מלבי וקדושי.
בך אעלה אל במתי עב, לתור תעלומה,
לאט לאט תנחיני אל גפעת הרמה,
משם תורח השמש, תהל נר על ראשי.

10

כי

מה יתן ומה יוסיף הרבות מעמונים,
לצבור עפרות זהב, גלים מכלים שונים,
ומותר האדם מן הבהמה לה אין?
טוב לי כי ענתי אס אך נפשי תתברר,
לאבחר להיות עבד, אס אך רומי תשתרר,
בה אתענג, ואמאס כל מחמדי עין.

11

אם

חוק הוסיף לזמן שבעי קל במקום ציה,
כנך בחיוון, כגר בארץ גבריה,
מה לי ינעם פה עד כי אבוא אל מקדש אל?
העת סוכב במרון, חיש כיוטחוי קשת,
דרך ירט כגדי, רגלי כלכד ברשת,
הוי נפשי התחזקי! כי אין זולתך גואל.

12

ואחקור

כעת על המית יוס, ולרגשת אונו
יקון מתנומה גלמי, רק לחרדת שגעונו
זלעין שכלי יכין תרדמת האולת.
יביריק פרח שושנים על תלמי תלאויות,
מכו ינוסך פעם בחוק פעם ברחובות,
ולמדרי המדע ילצה למנזר הדלת.

גם אם חלב ודבש יטביעני ימיונה
וכבודי לעפר יטכן לבו וכליונה
מה זה תרהב נפשו אם אראה אור כי יכל ?
המלך אסור בויקים , מוסגר שמעור ,
מעדנים יאכל , וכשרו מפחד סור ,
הייטב בו כל עוד בחשמים יתנהל ?

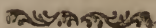
אולם כי אשך בחשך , ארץ מחרכים ,
ירח יקר הולך , נהיר הוא בשחקים ,
פניו כסה אובל , אך מאור שמש יורח ,
זכרתי כי גם עלי אצל אל מכבודו
בלמי ראו עיני , ומשחו בשמן הודו ,
מי יעזור דומי הנה כי יעלה גם ילמי ?

אז תכסוף נפשי לעוף על כנפי הציפור ,
תבטון הכריאה , מארו עד ירק נגה .
שחק עם מדוריו , ארץ עם כל מקריה ,
תכיר גם ערכה להיות חלק אל ממעל ,
תלעג לשאון הזון , כי עוד כמעט ותעל ,
אחר תשוב אל בית אביה , כנעוריה .

השבעתי אחכש בנות שיר ? אם תעירו ואם תעוררו את האהבה
כיני ובין חאשה הבושה אשר בחרתי לדבר על לב ,
אל תראוה שהיא שחרחרת ! הסיור רק הצעק אשר בו כסתה פניו
(ובחשבל עשהה זאת לבלתי קחת לב כל סכל אשר רק למראות
עיניו ישמש) אז תראו כי כמות כל אפני חשק ויקרות לא כבי יפיש
שום הוסר מבסת חתיסות מפניהם , ואז היש אור גדול יבריק כנר
עוני רואם . אני אני תדבר .

ס"ק ברוך ליגא

ב

מכתבים

משלי מוסר *

פתיחה

כבר ימצאנו כימים הקדמונים, שכל עת שרצה המלך לדבר על לב שומעיו לעורר את נפשם על דבר מה, שמש במשלים, ודבר בדמיונות, כן הוא מושל יותם בימי השופטים וכן הוא מושל כהן הנביא בימי דוד מלך ישראל ע"ה, והענין כך הוא, הנה כל אשר יגיד האדם לרעהו יהיה בהכרח על א"י מוכ" דרכים, או שהוא על דרך כללי או ע"ד פרטי. כי אם נקח ד"מ ענין למוד מוסר השכל הנה או שורה הרב את דרכי החכמה והמוסר בכללית, מבלי שאפשר לו לפרוט כל פרטי הקורות, אשר הם יוציא התלמיד את החכמה ההיא אל הפועל, או שיוכיחו על דבר פרטי שעשה כבר, לאמר לו הסכלת עשה, או הטבת עשו. ויש בכל אחד מוכ" הדרכים הללו, צד המועיל לקבלת השומע, וכן להיפך יוצא בכל אחד מהם צד המונע את השומע להכניס אמת הדברים בלבו, וזה שלא יוצא ברעהו, וזה כאשר הוא ידוע לחכמי מה שאחרי הטבע (מעטאפיזיק) [מפעולות המוחשיות, אשר הנה יפעילו את הנפש ע"י ההרגשה לבדה, כראות הנבע ושמיעת הקול, וכיוצא בהם, היא חזקה יותר בנפש, מפעולות המושכלות, שלא

* (משלי מוסר האלה שלוחים אלינו מיד בחור משכיל, שלם בדעת, עם הפתיחה הנלכת עמוה בזה. ועוד ידוע בטויה להוסיף עליהם מדי חדש בחדשו, דברים נאים וערכים לנפש הקורא. גם יש לנו עוד משלים רבים מושחרים הראויים לנא על הספר. ובדף הסמוך אי"ה נחמיל להציגם אחת אחת תחת חלק השירים. וזה האות, המשלים אשר יבוא על רגלם סימן כזה ז . . . ל . . . מואתו יצאו, ואשר יבא תחתיהם סימן אחר או שלא יבוא תחתיהם סימן כלל, הנה מוולתו. דברי המאספים.

שלא יפעילו
עם כלי המוסר
הנרשם שזה
ההרגשה לבדה
באדם ענינו
האדם למוכח
הדברים הכל
אכל תלויה
הללו שומע
העם לשמע
ומדעותיהם
שני הדרכים
פעולת דבר
ענינו שיהיה
הדבר בלבד
מועיל, וזה
הנאמרים בה
בנחמות חז
דבר, לבי
ובו השיגור
משלים
העם מוסר
בו, ואולי
דברים ושומע
הקורא הנ
עליהם הנה
קודם מלכת

*)

שלא יפעילו רק בהפסטה, ומפני זה לא יבוא בנפש האדם כי
 עם ע"י המושכלות לכן תהיה גם פעולתו חלשה מפעולת
 הפרטי שהוא כמזל באמת במחלט, ויפעול בנפש ע"י המוחשות
 בהרגשה לבדה, אבל גם להיפך, בהיות שהתוכחה הפרטית מונעת
 באדם עצמו מעשיו במחשבותיו וברעיוניו אשר על הרוב יפסד
 האדם לטובה, לכן תהיה כניסתה בלב השומע עצמו מלהלכות
 הדברים הכלליים, אשר הם אינם נוגעים בגוף השומע עצמו,
 אבל תלויה היא בראונו, אם להכניס פרטי מקרינו תחת הכללים
 כללו ששומע אם לא, ולזה יבחרו כל מיסרי הרבים זמלומי
 העם לשמש במשלים, וזה שתלו כללי המוסר ונחיצת דרכי הנפש
 ומדותיה שראו להורות בספורים פרטים, וזכרו בזה כל תועלת
 שני הדרכים לאחד, כי הפעלת אלו המשלים בלב השומע היא
 פעולת דבר פרטי, וכלי שיהיה הפרטי הזה נוגע בגוף השומע
 עצמו שימנעו מלקבלו, וכל איש משביל ישמור את
 הדבר בלבו, וידמה הוא בעצמו פרטי הספור הזה עם פרטי
 מעשיו, ומקריו, וכן בחרו המושלים להחיות במשליהם כל
 הבשמים הנמנעים, כגומא ודומם, ולתת גם בהם, גם
 בבהמות חיות ועופות, שכל ותבונה לחשוב נוחשות ולדבר
 דבר, לפי שמקריהם ותולדותיהם הם רחוקים עוד ביותר ממוקרי
 גופי השומעים (*) והנה חזר כבר, רבינו ברכי' הנקוד קמר
 משלים, אשר קראוהו בשם 'משלי שוערים' ולמד בו את
 העם מוסר השכל, אך שבכל מקום הניח עוד מקום להתגדר
 בו, ואני לקטתי ואברתי בזה משלים טובים ונאים ממושלים
 רבים ושונים, כלם אנשי שם, ואניג כא איזה מהם לפניך
 הקורא הנעים, ואם יטיבו בעיני המשכילים, ואוסף עוד
 עליהם כהנה וכהנה, ותהי המחברת הזאת מנחה שלמה לעם
 קודש יצאת החפץ בשלומנו כל הימים.

ל

(*) ידעתי גם ידעתי שיש עוד טעמים אחרים על פעולת
 המשל והדמיון בנפש השומע גם על בחירת המשלים,
 בגופי הבהמות והזוחלים, והדוממים, וכי יש הבדל
 רב בין המשלים הנמנעים בספרי הקדש שאינם כי אם
 מה שנקרא בל"א בשם (פאראבל) ובין אלו המשלים
 אשר חביבה היה עזאפוס היוני, והמוכונים בל"ע
 בשם (פאבל) ואני לא באתי לבאר כל ענין המשל
 ע"ד חכמת מלאכת היופי (עסטטיק) אלא להראות
 תועלתו בדרכי המוסר והישרת מודת הנפש, ובכן הוא
 די בזה שאמרת.

החפץ

החפץ
 נר מה
 השמים
 על ח
 וסמך
 יא ח
 הרח
 רחוק
 כל
 הוא
 חל
 חזק
 לו
 הרבים
 כל
 אחד
 בלבו
 שחזר
 ופעלו
 הקול
 שכלות
 של

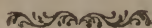
שלם
 שור ידו
 סאים
 רבים
 ח"ה
 וזה
 כזה
 סימן
 וזולתי
 ס

השיבות על שלש השאלות אשר שאלו אנשי חברת דורש
לשון עבר בשלשה דפים הראשונים מכתבם המחקר .

משלי ז' ב"ב כ"ג .

מ ק ר א . ד ע ח ק ה .

הולך אחריה פתאום, ויזא דער אדם צור שלא כטבאנק
בשור אל טבח יבוא, זא דער טאהר צור זיכטיגונג
ובעבס אל מוסר אויל. ויזא דער פאגל אינס גארן
ער יפלה חץ כברו, זא פאלגט ער איהר אין זיכר
במהר צפור אל פח, מערקט זיכט דאס עס אום איהר
ולא ידע כי בנפשו הוא. ביז דער פטייל איהס! דיא לעבר
דורכבאהרט .

ב א ר ר .

עבס היא המלה אשר תכבד עליה הכנת הפסוקים לפי
שלין לה ריע במקרה . אמנם כלשון אחר נמצא
השרש עבס עוד פעמים בס' ישעיה פעס יבא השם ברכים ואת
תפארת העבסים (ס"ג י"ח) ופעס בפעל, וברגליהם
תעבבנה (ס"ט טו) . הרכ ר" דוד קמזי ז"ה פי' שס על
הפסוק הראשון, הוא חלי שמקשקש שגושות הכשים . ועל
הפסוק הב' פי' תקשקשה בעבסים שברגליהם שהם הפעמונים
ומשמיעים קול . וכאן פי', וכן בקרא הכבל עבס לפי שהוא
מיתקשקש . הוצא מדבריו שהוכח השרש עבס על פעולת
השמעת הקול ע' . הוצא הפעמונים והדומה להם . ובהיות הכחת
השמות והפעלים כלשון מיוחדת על הקולות והתנועות והפעולות
בבריאם ובברואים כידוע למחקרי הלשון, יש לפגינו דרך
ישר לחקור אחר מקור כל מלה ומלה אין יסודתה בטבע,
אף שתקשקש מלה אחת מן המלות לשמש בה בכמה עניינים,
ולמה בחרו מניחי הלשון במלה זו ללהורות בה פעולה זו או
שם ניון או איש זה וכ" . וללשון עבר לרוב יושנה סגולה
מיוחדת

מיומדת שישקו: שרש אחד לכמה ענינים • ונקראה ששקת
שרש עכס על המשכת דבר אל חברו ע"י השמעת הקול
(לאקען) • וכן כלשון אשכ"נ קראו המשכת אדם לחברו ע"י
פתיו וחלק לשון או ע"י רמזיה (לאקען) והוא דומה להמשכת
הבעלי חיים חוט את רעהו ע"י הקריאה, כהמשכת התרגומות
את האפרוח, והשפור הזכר את הנקבה ע"י צבצוף • ואולי
מלת ו (לאקען) לקוחה מקול ב"ה אחד אשר ימשך אליו את
נזינו ע"י הכרה הדומה לתנועת (לאק) • ושם הסעולה כלשון
אשכ"נ (דאס געלאק) • ונוזה נקרא העעמון כל"ה (דיח
גלאקע) במהירת בטוי תבת (גע-לאקע) לבי שגס הוא
יינשיך אליו את השומע להטות אליו אזן, לבא אל מקום ידוע,
או לעשות מלאכה ידועה • וכן ישימו רעי האזן פעמון על הכסף
ההולך בחאש עדר הרחלים להנשיך אחריו את כל העדר ויקראו
אותו (לאק האומעל) • ולפ"ו כלשון הקודש יהיה שם העעמון
עכס • ומקור פעולת (לאקען) עכוס, ויהי עכס הסא
בכתוב שלפנינו שם במקום מקור שהוא שם הפעולה (לאקען
אקטיאזים - לאקען) ופי' הפסוק וברגליהם תעכסנה הוא (דורך
איהרן פוספון לאקען זיא) • ופי' הפסוק ואת תפארט העכסים
(אונד דער שעללגשמוק) • או שהיו לבנות ציון פארי מונבשות
עשויות כיון פעמון כמו שנמצאו עוד ביום במדינות שונות
וביחוד בארצות הקדם קשטו הכשים על ראשיהן עשויות כפעמול •
(דיא גלאקהויבע) • ע"כ דקדוק מלא עכס ופירושו, ומעתה
נבאר את המושך הפסוקים שלפנינו •

הנה נמקראות שלפנינו שלש נושאי המאמר והם שור,
אזיל, וצפזר • ולעמדתם שלשה נושאים והמה יבא,
עכס, מהר • וזאת כובת שלמה, כמו השור אשר לטבח
יובל מבלי דעת את המות אשר יבא עליו, כן נמשך האזיל
(הנזכר למעלה) ע"י פתיו האשה המנאפת אל' המוסר (דיח
צייכטיגונג) כיון ויסרו אותו, כי סוף התאוה להיות תועבה,
ינאס המנאפת הזאת, ובין כך זכך יסורים באים עליו או
סורים טבעיים או חרטה ועצב שהם יסורי כסף אין תחלה
כמותם • וזכנו הצפור אשר ילכד במלודתו, מבלי ראות את
אשר יהיה לו עד ראותו את כספו סגור וחסדי, כן האזיל
הזה הולך בפתייתו לבלתי הרגיש את הכאב אשר יבא עליו
ולא ידע כיון כספו נאכדת, עד יפלה חץ כבדו, כלומר עד
שישקעו בלבו חצי החרטה והיסורים המרים ממות •

התשובות על הכ" כפוקים האחרונים בדף הסניף •

ג

תולדות גדולי ישראל יפקד מקומם

ד

תולדות הזמן יפקד מקומם .

ה

בשורת ספרים חדשים

מִצֵּת הַלֵּךְ הַלֵּךְ שֶׁס' בִּשְׁנֵי, שֶׁבֶת מִנְגִּינִתוֹ . חֲדָלוּ
הַפּוֹרְטִים עַל פִּי בָבֶל, וְקוֹל זְמִירָה אֵין . כִּהְפֵּךְ כְּנוֹרֶס וְתִהְיֶה
לְאֶבֶל . עֲנֵם מַלְתִּים וְשִׁמְיִית עַל עֲרֻמַּת עִפְרַת קוֹדֵשׁ אֲבָדוֹ קוֹלֶם .
יְדֵי מִנְגִּינִים טָחוּן בִּשְׁאֵל וְאֲכַעְוִתִּיהֶם מִחוּ דְמוּעָה מַעַל פְּתִיחַ
מֵאֵין הַפּוֹגָה, וְפִי בְּחֹרִים וּבְתוֹלוֹת אֲשֶׁר לִפְנֵים בְּשִׁיר יֵאָזֵן,
וְשֵׁאוֹ הַיּוֹם קוֹל יִלְלֵת גִּבֹּר עַלִי שֶׁכֶּרֶם . נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל,
תִּבְלֹת דָּוִד עֲבַד אֱלֹהִים, גִּבּוֹ עֵם עֲמֵם, כִּמּוּהֶם כִּמּוּהֶם
לְאַרְץ הָרָדוֹ . כִּפְלוּ בְּנִפּוֹל עֲנֵם וְאֵין מִקִּים . הֵן הַמָּוֶה עוֹדֵנֶם
כִּי עֲמֵנו הַיּוֹם, אֲפֹרִים בְּיֻקִּי הַסְּכָלוֹת, וְתַחַת נַחֲשֵׁתִי
הַנֶּעֱרֹת כְּפֻפּוֹת . כֹּאכֵן הַבְּדִלָּח בִּידֵי אִישׁ יוֹדְבֵרִי שׁוֹכֵן קוֹטֵב
הַנְּפֹז, אֲשֶׁר יִשְׁתַּחֲוֶה עָלָיו וְזֶהוּ, וְיִשְׁמַח בְּרֹאוֹתָיו בְּרָקוֹ, אֲךְ
עָרְכוּ לֹא יָדַע, נִוְלַעְתָּ דָבָר לֹא יֵתֵן מִחִירוֹ ; כֵּן הִיָּה סֵפֶר
תְּהִלִּים בִּידֵינוּ בְּגֻלּוֹתָיו, שֶׁמָּה בּוֹ כָּל אִישׁ, עֵם וְעַם כְּלָשׁוֹנוֹ
אֵלֶּה נְשִׁירִם וְאֵלֶּה בְּתַפְלָתִם רִמּוֹמָהוּ, כּוֹעֵם מֵאֲלוֹ בּוֹ וְיִאֲמָרוּ
מִן הוּא, כִּי לֹא יָדְעוּ מִה הוּא, בְּשִׁפְתָם בְּדַבְּרוֹ וּלְבָבָם רָחֵק
מִמֶּנּוּ . וְהִיָּה לָהֶם מִתֵּק זְמִירוֹת הָאֵלֶּה, כֹּאֲשֶׁר יִחְלוֹם הָרַעֲב
וְהִנֵּה הוּא אוֹכֵל וְיִהְיֶה וְרָקָה כִּפְשׁוֹ, כִּי אֵל הַנֶּפֶשׁ לֹא בָּא לֹא
יָדְעוּ חֵין עָרְכוּ, וְלֹא הִבִּינּוּ רִמּוֹמָוֹת עֲשִׁתְנוֹתָיו, וְעוֹמֵק
מַחֲשַׁבְתּוֹ . וְאֵם רַבּוֹ, כִּמּוֹן רַבּוֹ, הַפִּירוּשִׁים עָלָיו לֹא הִשִּׁיג יָד
כָּלֶם,

כלם, להנעים המליצה, המיוחדת לסגולת השיר לבדה, אל
 נפש הקורא; כי השיר יחליף טעמו ע"י פירוש רחב אם לא
 יהיה הקורא בעצמו בעל לשון ונכון לב למצוא הענין ע"פ כל
 בקור דברים אחדים והרכבתם יחד כידוע למשכילים.
 וההעתיקות אשר חזרו חכמי הנזירים, קצתם אינם ראויים,
 וקצתם הלכו בדרך זר לנו, כי הוסיפו וגרעו והחליפו התיבות
 במפגש, ועכ"ל לא הטיבו עשו דבר לתועלת המליצה כי אם
 במקומות מיוחדים, ולנו בני ישראל נשאר הספר כאשר היה
 קשה ההבנה ואמר הענין.

עתה העיר אלינו ה" רוח מומרו וישלחו במשה עבדו, הוא
 חכם דורגו הרב החוקר מוהר"ר מושה בן רבי מנחם
 (ה" יחזקוהו לכבוד תורתו) אשר חקר, ואזן, ותקן זה עשר
 שנים על דברי הספר הזה, למצוא כונת המשורר, ולבאר
 ולהעתיקהו ללשון העם אשר לנו יושבים בקרבנו, ויאלה הספר
 הזה מתחת ידו בלשון אשכנזי לא ומצומצם, בבאור הענין ע"י
 ההעתיקה. ומי יפתח פה לספר שבחות כמו, די לתפארת
 המלכה הזאת, המשכיל יראה וידוע, כי לו דומיה תהלה.

אמנם כל זה לתועלת המשכילים בעם היודעים מליצות
 הלשון ודקדוקה, להם לב להבין, איך דרש דרש
 החכם המעתיק אחרי מחשבות המשורר, ואיך עלה בידו את
 אשר בקש. אבל לאיש אשר לא ידע לשון אשכנזי ומשפט
 מליצותיה תכבד העבודה להבין את הענין ע"י ההעתיקה והיתה
 לו ללא הועיל; לכן אזר חיל יקיד לבי רעי וחביוני הב"ח
 היקר והשלם כ"ה יואל בר"ל ז"ל מברלין להעלות על
 הדפוס העתיקה הזאת בכתב עברית. וזה דבר הספר. על
 ג'ו האחר יבוא ס' תהלים' הדק היטב אריח, על גבי אריח
 פעמוד כמשפט כתיבת השיר. ולעמתי יתיצב העתקת החכם
 ר' מושה בר"ו וסביבותם יחנו פירש הרב ר' עובדיה
 ספרנו על העבר מזה, ובאור להב"ח ר' יואל הנ"ל עבר
 מזה, והיו לאחדים! פנים הספר והעתיקהו להטעים את
 הקורא כונעם המליצה, והבאור, להורותו הדרך אשר הלך בו
 הרב המעתיק וטעם פירושו, בקור הלשון ונטוב טעם, כנראה
 בדף הראשון אשר כבר יאל לאור.

ולדוגמא איני פה מזמור ג' שהוא הקטן שכלם עם פירושו
 והעתיקתו כאשר יבא בפנים הספר.

ספורנו

ג

מקור לדור

בבריתו מפני אבשלום בנו

יהוה מה רבו צרי

רבים קמים עלי :

רבים אמרים לנפשי

אין ישועתה לו באלהים סלה :

ואתה יהוה מגן בעדי

כבודי ומרים ראשי :

קולי אל יהוה אקרא

ויצני מהר קדשו סלה :

אני שכבתי ואישנתי

הקיצותי כי יהוה יסמני

לא אירא מרובות עם

אשר סביב שריו עלי :

קומה יהוה ! חשיעני אלהי

כי חסית את פלאי

לחי

שני רשעים שברתי :

ליהוה הישועה

על עמך ברכתך סלה :

ד

בני המקור בנך המדבר בעדו ובאופן השני בנך הנוכח
כי באופן ראשון יאמר המדבר : ב יצועה , הלא נוספת
לו ספקת , מלכד שהוא אנדה מתוך הענין : הלא נוספת
ולכן

ג א בברחו וגו' התפלל
על עיניו שיהיו נקיים
שני ימותו במלחמה : ב מנה
כדו ג' , כל ישראל אחרי
אבשלום : קמים עלי ,
שחש בן גורא ורועתו : ג
אמרים לנפשי וגו' , אחיתובל
ותבריו שאירכו חטא בת שבע
היה מעות לא יוכל לתקן :
ד ואחיה ה' חנן בעדו ,
שלא אובד בשביל איתו החטא
וזה כי אלה : בברדו וגו' :
התבונן בתורתך שעסקתי בה
ואין עברה מכה תורה :
ומרים ראשי , בתשובה :
ה קולי , בתפלה : ויעבדי ,
כבר בתפלותי וקויתי שכן יעשה
עתה ולכן : ו ואני שכבתי ,
עתה , ואישנה כמו בטוח :
כי ה' יסמני ובני : ד לא
אירא , ובהיותי בטוח בד' :
ה קומה ה' , כי אמרם
לשעבר , הכית את כל אויבי :
ט לה' הישועה , גם בלתי
כלי וין : על עמך , ולכן
אני מתפלל על עמך שלא ימותו
במלחמה

באור

ג א מזמור , שם יורה על
גדר השיר ומלותיו (עיון
בהקדמתו) , וטעם לדוד
שאליו יבונה השיר הזה והוא
מחברו , ובלה"ק יבוא לפעמי
הגבול שליו חסד יחס המעורר
וזה נכון , כי היחס מעורר אל
התיוחס , ומלת של לעד שהיא
כיוון יחס המעורר ושעורה
אשר ל , אבל יש לפעמי , שאלה
לדוד תורה על כונת המעורר
היותה אל משיח ה' , ואל יהי
הגבול שאליו בעליו , ושעורה
כיוון משיח לי אחי הוא (ומחזור
ג' לראי) ונקל לנבדל ,

אויף רע
אך עיו
זא פ
זא פיל
פיר
דוא א
ועצ
מיט ל
אונד
טן ל
ערוו
פאר ב
אומה
אויף
דאס
צער

ג

סאלם דוד

אויף דער פלוכט פאר זינס זאהנע אמשלום

אך עוויגד וויא זינד דער פינדע זא פילע

זא פילע דיא פאן מיר פראהלאקן

פיר איהן איפט קיינע הילף ביא גאטט

דוא אבר עוויגד ביסט איין שילד פיר מיד

זעצסט מיד צו עהרן העכסט מיין הויפט עמפאר

מיט לויטער שטייממע רוף איך אן דען עוויגן

אונד פאן זינס הייליגן בערג ערהערט ער מיד

נון ליג איך רוהיג שלאפע ערוואכע דען מיד העלט דער עוויגע

פאר מיריאדן פאלקס אויט מיר נוכט באגע

אומהער גלארט ווידר מיד

אויף עוויגד דוא רעטסט ומיד מיין גאטט

דאס קין צערשלעגסט דוא מיין פינדן

צערשקעטורסט דער פרוכטן צעהנע

הילפע פינדט מיראן

בייא דעם עוויגן

דיין זעגן איבר דיין פאלק

יהוה יהוה

ולכן הטעם הלעיט
וכ"ל הנקבה נשתת
לתי' בנאמלע התובה
סלה' באור חלום
הוא תחל
בהקדמתו: חקיל
כחו בקולי ותחבר
ג"ל השוים כחו
הנמל בית ה' דה
קומה
שפתאום ישנו השיר
ויכנה מדרשו
הכאשון שבי' בנחת
נוטה קצת אל
ההנהגה ויחזקו
בדרכי הנפש
והנשמות
אעפ"י שאתר לא
אירא חכמות עם
הנה בכל זה כשראה
בדמיונו החון
האובדים אשר סביב
שתו עליו ויחד כלבו
ויכנו ולפיוק נשתחונו
יקרא קומוה ה'
להושעני כי הם
סביבי ולדעתי כון
אליו הכ"ס בהסימן
שהנה אתר תיבה
(מיד) כי הסימן
הוא הקרא בל"א
(סוספננויאנס
זייכן) יורה בל"א
על סמית' איזה כונה
שכן אליה הכותב אך
לא יאחרנה במירוט
הכוח שברח עבר
בחק' אלה והמשורר
לא יחזיר את חוץ
(עיון בהקדמתו)
לה' דבר ברור הוא
שברכת העם תלויה
בהנלח החלד וסוים
בכלל מדרג השיר
וכבר הערנו על זה:

ומי כִּסֵּס זרע קדש! אשר יסוג ידו אֲחֹר לבלתי חתום שמו
 לקחת את הספר הזה • יקרת ההעתקה הנפלאה הזאת,
 וזכות הבאור אשר נוכל להחיל לו בכל בטוח (כי לא כאחד
 המקברים האיש יואל, כי חי הוא רב פעלים נפשו רחבה בידעת
 הלשון ומגולת המליצה • יודעו ידעיו כי כנים דברי, וזרים לו
 יראו את הדפים אשר יצאו כבר לדונמא, וישפטו על השאר)
 המה חזקים לומדי לכל יתאונן איש על בקפו בראותו את המלאכה
 הזאת אחרי כלותה • ועוד הקדים הב"ח הכ"ל הקדמה ערוכה ככל
 דרכי השיר ומשפטיו, למען הדריך את הקורא לקרוא את ספרי
 הזמירות ביתר שאת מן אשר קרא אותם מלפנים • ואף שלא ראיתי
 עד הנה הקדמה הזאת, נכון לבי בטוח בהב"ח הכ"ל, שלא
 יוציא מתחת ידו דבר שאינו מתקן מכל וכל, כי ידעתי את
 האיש ואת מעשיו •

הכונת הספר הזה תהיה לשתי פנים • א) על ארדי"נערע
 פא"פיר ומינו יזכר כל בא"גן בעד, א" וחצי גוטע
 גרא"שן קורא"נט • ב) על ראי"אל פאפיר ומקחו בעד הבא"גן
 ב"גוטע גרא"שן קורא"נט • ולהיות בלתי אפשרי לכוון ולדעת
 בנפוצם עד כמה יגיעו מוספר הבא"גן בכל הספר, התנה המוספר
 תנאי זה קודם למעשה: אם יעלו מוספרם יתר על שלשים
 ושתיים בא"גן, אזי על הקונה לשלם בעד הארדי"נערע בא"גן שני
 גוטע גרא"שן, וכעד הראי"אל בא"גן ב"גוטע גרא"שן,
 ושמונה פפער"בית • אומנם אם לא יגיעו מוספר הבא"גן לסך
 הכ"ל, יתמעט המקח לפי יועוט הבא"גן •

ואלה שמות האנשים אשר יאקפו תתומים על הספר הזה •

בהמבורג	הב"ח ר" פייבל טאקלעס מנהל
בפ"דמייין	הב"ח ר" משה בורלין
בקאפנהאגן	הב"ח ר" אברהם שעברשין
בלודן	הב"ח ר" מענדל המבורג
בברלין	המחבר בעצמו
בקעניגסבערג	הנרה דורשי לשון עבר ור" אלהן אחי המחבר

וולת האנשים האלה הנזכרים, נני שידכנו לכו לאסוף תתומים,
 יכתו לו בעד כל חמשה עשר ספרים ספר אחד בשכרו •
אחי בית ישראל! אל תעמהו, חושו לתמוך את ידי חכמי לב
 העמים לטובתכם, ולכבוד תורתנו, אל תשימו תהלה
 בבני לבב אשר ישאלו מואתכם לתת עז למעשי ידיהם, כי חפצי
 תועלתכם המה, יקרבם היא יקרתם, וכבוד התורה כבודם • ואשרי
 הדור שגדולים שומעים לקענים, קטן כמנוי •
 איצק אייכל

